

Farmakologisk behandling af kvalme med ukendt årsag – hos voksne patienter med dissemineret cancer i palliativt forløb

Monika Magdalena Cekala, afdelingslæge, Enhed for Lindrende Behandling, AUH, Fagområdespecialist i Palliativ Medicin,

Alice Kim Larsen, fagansvarlig overlæge, Team for Lindrende Behandling, SHS, Fagområdespecialist i Palliativ Medicin.

DMCG arbejdsgruppe

- Alice Kim Larsen, speciallæge i Klinisk Onkologi, fagansvarlig overlæge, fagområdespecialist i palliativ medicin, Team for Lindrende Behandling, Sygehus Sønderjylland
- Monika Magdalena Cekala, speciallæge i Klinisk Onkologi, afdelingslæge, fagområdespecialist i palliativ medicin, Enhed for Lindrende Behandling, Kræftafdelingen, Aarhus Universitets hospital
- Martin Steiner, speciallæge i anæstesiologi, overlæge, Enhed for Lindrende Behandling, Regionshospitalet Randers
- Käte Klemmensen Jensen, Cand.cur, Udviklingssygeplejerske, Hospice Vangen
- Anna Jedzini Ogstrup, Cand.scient.san.publ, Akademisk medarbejder, DMCG-PAL

Definition

- Kvalme er en ubehagelig subjektiv fornemmelse, som er ledsaget af følelsen af at skulle kaste op og ofte også af symptomer fra det autonome nervesystem (bleghed, koldsved, øget spytflod, takykardi, diarre)
- Opkastning er specifik fysisk respons, der medfører, at ventrikellindholdet udtømmes retrogradt gennem munden.

Kvalme hos palliativ patienter- et overset problem?

Hos patienter med dissemineret kræftsygdom er forekomsten af kvalme og opkastning hyppig.

20-70% oplever kvalme og opkastning i den sidste uge af deres liv, og det har stor negativ indflydelse på deres livskvalitet

Kvalme og opkastninger kan være forbundet med:

- DÅRLIG APPETIT, NEDSAT INDTAGELSE AF MAD OG DRIKKE, UNDERERNÆRING VÆGTTAB

- DEHYDRERING, ELEKTROLYT-FORSTYRRELSER, NYRESKADE OG MEDICINSK TOKSISK PÅVIRKNING (FX MORFIN)

- IMMOBILISERING, MUSKELTAB OG INDLÆGGELSE

- MANGLENDE EVNE TIL AT INDTAGE ORAL MEDICIN

- ENSOMHED, SOCIAL ISOLATION, SLØVHED, ANGST, LAV HUMØR

- SVIMMELHED

A large circle with a gradient from dark blue at the top to orange at the bottom. In the top left corner of the circle is a small orange plus sign. In the top left corner of the slide is a small orange circle. In the bottom right corner of the slide is a small orange circle. The text "Årsag kan inddeles i 3 hovedgrupper" is centered in white.

Årsag kan inddeles i 3 hovedgrupper

1. Gastrointestinale årsager: Ventrikelparese/-retention, gastritis/ulcus, obstipation, subileus/ileus, hepatomegali, ascites, svamp i GI-kanalen og andre GI infektioner.
 2. 2. Biokemiske årsager: Metaboliske (uræmi, leverinsufficiens, hyperkalcæmi, hyponatriæmi), toksiner (iskæmisk tarm, infektion, tumorhenfald) og medikamentelle (opioider, antibiotika m.m.).
 3. 3. CNS årsager: Hjernetumorer/-metastaser, meningeal karcinomatose, vestibulære lidelser, angst, depression, smerte.
-
- A thin vertical line on the right side of the slide, colored blue at the top and orange at the bottom.

OBS. de multifaktorelle årsager
til kvalme og opkastning, især
hos cancerpatienter

Farmakologisk behandling af kvalme med ukendt årsag

1. 1. linjepræparater

Metoclopramid eller **haloperidol** skal anvendes som 1. linjepræparater i

behandlingen af kvalme med ukendt årsag, hvor andre årsager er udelukket, hos

voksne patienter med dissemineret cancer i palliativ fase (B*)

2. 2. linjepræparater

Overvej at tilbyde **olanzapin** i symptomatisk behandling til voksne kræftpatienter i

palliativ fase med kvalme med ukendt årsag, som ikke responderer på 1.

linjepræparaterne, eller udvikler ekstrapyramidale symptomer eller udvikler ekstrapyrimidale symptomer eller andre uholdbare bivirkninger ved 1. linje behandling.

Metoclopramid

- Motilitetsstimulerende midler, øger ventrikeltømmning til duodenum.
- OBS nyrefunktion: GFR 15-60 ml/min: dosis halveres
GFR < 15 ml/min: dosis reduceres med 75%
- OBS ekstrapyramidale gener og tics.
- OBS antikolinerge belastning ved kombination med andre antikolinerge midler.
- Plasmahalveringstid 4-6 timer.

Metoclopramid - kontraindikationer

Neurologiske: parkinsons sygdom, epilepsi, samtidig behandling med levodopa, Antipsykotikainduceret tardiv dyskinesi

Gastro-intestinale: perforation, mekanisk tarmobstruktion

Fæokromocytom

Haloperidol (Serenase)

- 1. generations-lavdosis-antipsykotikum med ringe sedativ effekt.
 - ingen effekt på tarmperistaltikken
 - virker hæmmende på de dopaminerge neuroner i den centrale del af opkastnings-refleksbuen(CNS)
 - OBS ekstrapyramidale symptomer
 - OBS malignt neuroleptika syndrom
 - Plasmahalveringstid 21-24 timer
-

Haloperidol- kontraindikationer

Kardiologiske: akut myokardieinfarkt (AMI),
forlænget QT-interval, tidligere ventrikulære
arytmier, hjertesvigt,

Neurologiske: Lewy Body demens, parkinsons
sygdom, progressiv supranukleær parese
(PSP)

Olanzapin (Zyprexa)

2. generationsantipsykotikum med nogen sedativ effekt.

Lavere risiko for ekstrapyramidale bivirkninger i forhold til 1. generations midler

OBS malignt neuroleptika syndrom

Kontraindikation: Snærvinklet glaukom pga. den antikolinerge virkning.

Plasmahalveringstid ca. 30 timer.

Spørgsmål?

Tak